

tal csupán hatot leltek érintetlen állapotban, s ezekben sem volt, egy bronz hajgyűrűn kívül semmi melléklet, sőt még a koporsók nyomai is hiányzottak. A rajzon ábrázolt többi leletek a szomszédos területről valók.

Szöllős vagy Mező-szöllős.

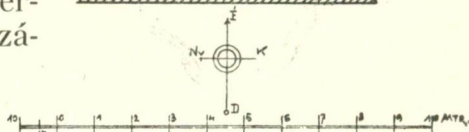
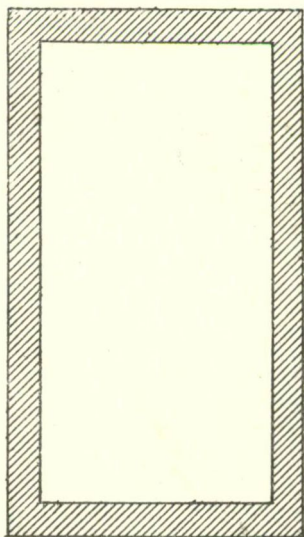
Zewlws	1456	Mezeo Zeleos	1559	Szöllős	1752
Zewles.	1488	Mezew Zeleös	1559	Szöllős	1756
Mezew Zew-		Mezew Zölös	1560	Szöllős	1771
lews	1553	Szöllős	1741	Szöllős	1774
Mezew Zeleös	1553	Szöllős	1745	Szöllős	1864

A szöllőről országszerte ma már csak 30 községet és pusztát neveznek: holott régen az ily helyek száma sokkal nagyobb volt; mert magában Csanád vármegyében hat falura adták e nevet, mely időközben mind elpusztult.¹

A mi Szöllösünk, mint nem sokára látandjuk, már a XII. században falu volt tem- | XII. sz. plommal: de forrásaink csak akkor emlékeznek róla, mikor V. László király Hunyadi Jánosnak a hód-vásárhelyi uradalmat újra adományozza, mely alkalommal ennek alkatrészeit elő- | 1456 sorolván, Mogyorós-Fecskés és Csókás közt Szöllős falut is megnevezi s róla azt is mondja, hogy az régen Fecskéssel együtt, a Petőfi Tamásé volt, de ennek magva szakadtával, a Hunyadi kormányzósága idejében, törvény szerint a | 1446 - 1453 koronára szállott vissza, Hunyadi, mikor is azt királyi jogon magáévá tette s azóta folytonosan

¹ Ezek voltak: Egyházas-Szöllős, Kis-Szöllős, Kun-Szöllős, Mező-Szöllős, Nagy-Szöllős és Szöllős.

békével bírja.¹ Tudjuk, hogy a kormányzó uradalmát fia, Mátyás király, jobbára hivei közt osztogatta szét s így Szöllős sem maradt sokáig a Hunyadiak kezén. A földvári zendülés idején a falu plébánosa Bálint volt s ez földvári 1488 lelkész-társával éppen az orosházi úton állott, mikor a zendülők a szomszéd falvakból érkeztek, hogy Földváron garázdálkodjanak. Szöllős földesura különben ekkor Serjényi László volt, ki Ráróst is bírta, s kinek három jobbágya a zenebona kezdetén éppen a szomszéd Földváron tartózkodott s ott végig is nézte a rakoncátlanlankodást, úgy hogy az urak a vizsgálat alkalmával vallomásaikra különös súlyt helyeztek. E jobbágyok nevei: Pordányi Benedek, Pordányi János és Temesvári Lukács.² Serjényin kívül a másik század elején Kom- 1525 lósi Ferencz is bírt a faluban, kinek ekkor a környéken legnagyobb kiterjedésű birtokai voltak.³

42. sz. A szöllősi templom alaprajza.

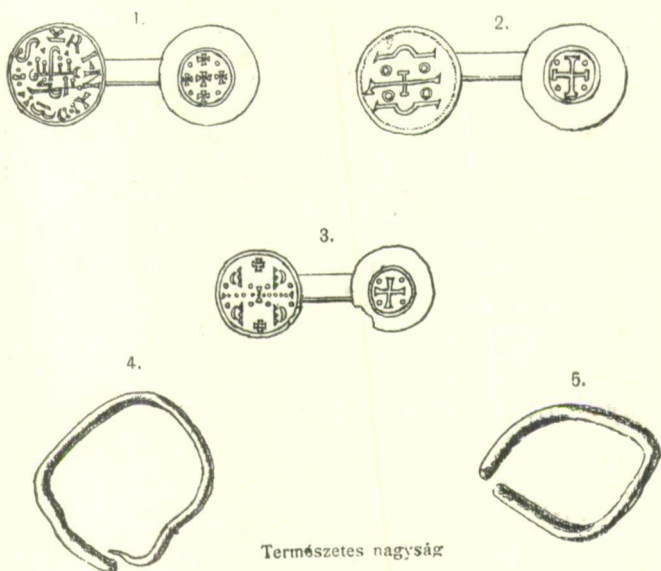
A falu templomát azon a helyen, hol a már

Az adománylevél a müncheni áll. ltrból vett másolatban a Békés megyei muzeumban.

² Orsz. lt. DL 19378.

³ Haan, Békés m. hajd. I. 256.

előbb közölt¹ térkép mutatja, 1895-ben, Varga tanár ásatta fel. A gr. Wenckheim József Honamajorjához tartozó földön, partos magaslaton, egy kör-sánczban fekszik az, melynek két kijáró kapuja látszik. Az északi kapu melletti csúcsban, az elszórva heverő téglák és kő törmelék mutatta a helyet, hol a szent falak egykor állottak. A munkások csakhamar az ásítás megkezdése után

43. sz. Szöllősi leletek az Árpádok korából.

a földben nemcsak sok téglák — hanem márvány és lazur-kő darabokra is találtak, azután pedig nem sokára feltűnedezett a keményre furkózott agyag alap is, melyre, mint valamennyi középkori templomunkat, úgy ezt is, rakták. E körül igen sok, már előbb szétszórt emberi csont hevert rendetlenül a földben, a keleti oldalon azon-

¹ Lásd ezt jelen munka I. 485.

ban három sor meg nem bolygatott sír is volt elhelyezve, mellékletekben teljesen szegény valamennyi, kivéve kettőt, melyek egyikében két réz fülbevalót, és egy III. István-féle érem felét, másikkában pedig III. Béla és Imre királyaink réz obulusait találták, melyek egy pár koponya-csont kíséretében gyűjteményünkben helyeztettek el.

Tárkán falu.

Ezzel is, mint a hód-vásárhelyi uradalom tartozékával, találkozunk, Szilas-egyháza s a két Derek-egyháza közt említve, abban az oklevélben, mely szerint V. László király az uradalmat Hunyadi Jánosnak visszaajándékozta. Valószínűen Derek-egyháza táján feküdt. Neve eredetileg személy név volt, melyet ma is több család visel, de a melyet az országban helységekre is ráadtak.

Tarján falu.

Tharyan	1446 Taryan	1455 Tarján	1570
---------	-------------	-------------	------

Eredetileg egy kazár nemzetség neve,¹ melyet azonban a honfoglaló ősök és ezek utódai közt is többen viseltek.² Ezért haza szerte számos helységet is neveztek el róla, melynek egy része ma

¹ Konstantinos császár, De admin. imp. XXXIX.

² Példák rá 1316-ból (Győri tört. és rég. füz. 1863. I. 16.), 1361-ből (Fejér i. m. Terjen).